

İNTERNET'TE “RİSK SERMAYESİ” KAVRAMI

Yrd. Doç. Dr. İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU*

ÖZET

Kuralları İnternet tarafından belirlenen yeni ekonominin gelişmesinde en büyük rolü “risk sermayesi” şirketleri oynamış, İnternet girişimlerinin en büyük destekleyicisi de bu şirketler olmuştur.

Risk sermayesi, yeni girişimcilere ya da fikir sahiplerine, risk sermayedarları adı verilen yatırımcılar tarafından sağlanan finansal desteğe verilen addır.

Risk sermayesinin temelinde yatan gerçek, yatırımcının borsaya veya geleneksel yatırım araçlarına parasını yatırmak yerine, orijinal fikre sahip ve gelecekte başarıya ulaşma şansı yüksek, yeni bir şirkete yatırım yapmasıdır.

ABSTRACT

Venture capital companies have played an important role at the development of “New Economy” in which “The Net” has determined its rules. These companies have also become the most essential supporter of Internet attempts.

Venture capital is a kind of financial support provided by investors named “venture capitalists” to the new entrepreneurs or original idea holders.

Reality on the basis of the venture capital concept is that the investor puts his money to an interesting idea or to a new project which will yield a better fortune in the future, instead of stock market or traditional finance sectors.

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Meslek Yüksekokulu.

I. YENİ EKONOMİ VE “RİSK SERMAYESİ” KAVRAMI

Yirminci yüzyılın sonlarında İnternet uygulamalarının artması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte elektronik ticaret olgusu ortaya çıkmış, ardından da “yeni ekonomi kavramı” oluşmuştur. Bu çerçevede yeni ürünler ve yeni hizmetler artık tümüyle İnternet’e uyumlu olarak geliştirilmeye başlamıştır, çünkü yeni ekonominin kurallarını bundan böyle İnternet belirlemektedir.

Yeni ekonominin gelişmesinde kuşkusuz, en büyük rolü “risk sermayesi” şirketleri oynamış, İnternet girişimlerinin en büyük destekleyicisi de bu şirketler olmuştur.

A) İNTERNET’İN GETİRDİĞİ YENİ EKONOMİK DÜZEN

İnternet ortamında şekillenen yeni ekonomik sistem, OECD’den John Dryden’a göre “geleneksel ekonomi kurallarında olmaz olanları oldurabilen” bir ekonomidir.¹

Kimilerine göre de yeni ekonomi ile geleneksel ekonomi arasındaki fark, eski işlerin yeni bir platformda yapılmasıdır. Endüstriyel gözle bakıldığında, yeni ekonomide üretim tarzı kuşkusuz değişmemektedir, ama girdi bağlantılarında ve ürün pazarlamasında çok değişik ve zengin platformlar karşımıza çıkmaktadır.

Teknoloji açısından bakıldığında ise en çok göze çarpan özelliğin “hız” olduğu fark edilmektedir; yalnızca hız, daha çok hız, daha çok hız.

Bu köklü değişim ortamında önemli olan şey, yeni teknolojilerin yalnızca işletme süreçlerini değil, aynı zamanda ürün ve hizmetlerin üretilme ve pazarlanma yollarını, girişim hedeflerini, rekabet dinamiğini ve girişimin gerçek niteliğini de dönüştürmekte olmasıdır.²

Bu bağlamda, yeni ekonomiye ayak uydurmaya çalışan şirketler ise stratejilerini tekrar gözden geçirip “müşteri odaklı” çalışır duruma gelmişler, “şirketten müşteriye” (B2C) ve şirketten şirkete

1 Ali AKURGAL, “Yeni Ekonomi / Bakış Açıları”,
<http://www.bthaber.net/288/index.htm>, 02 Ekim 2000.

2 Don TAPSCOTT, *Dijital Ekonomi*, Koç Sistem Yayınları, İstanbul, 1998, s. 25.

(B2B) biçimindeki İnternet tabanlı uygulamalar her geçen gün daha fazla önem kazanmıştır.

Yeni ekonomi, fiyat ve pazarlama mekanizmalarını da tümenden değiştirmiştir. Yakın gelecekte şirketleri müşterilerin yönetebileceğini söylemek kehanet olmayacaktır.

Çünkü yeni ekonomiyle birlikte müşterilerin gereksinimleri iyice ön plana çıkmış, “yeni medya” olarak adlandırılan Web siteleri sayesinde, bilgiler şirketlerle müşteriler arasında çift yönlü olarak paylaşılmaya başlamış; böylece müşteri profillerini ve eğilimlerini önceden belirleme olanağı doğmuştur.

Yeni ekonominin getirdiği farklılıklarla birlikte eleman ve yönetici profili de değişime uğramıştır. Yeni ekonomide her şeyi kontrol etme eğilimindeki yönetici anlayışı yerine, yetki ve sorumluluğu daha çok paylaşma becerisini gösterebilen yöneticilerin daha başarılı olduğu görülmüştür.

B) RİSK SERMAYESİ

Başlangıcı yaklaşık on yıl önceye dayanmasına karşın risk sermayesi, teknolojinin aydınlattığı yeni ekonomi dönemi içerisinde bugün patlama yaparak herkesin ve her kesimin ilgisini çekmeye başlamıştır.

Yeni ekonominin oluşmasında en büyük pay sahibi olan aktörlerin başında risk sermayesi şirketleri gelmektedir. Özellikle teknoloji şirketlerine verdikleri destekle, bu şirketler bir çok öncü projenin başlamasını sağlamışlardır.

Son dönemlerde büyük atak yapan, birdenbire büyüyerek inanılmaz gelişmeler gösteren İnternet bazlı firmaların arkasında risk sermayesi şirketleri olduğu görülmektedir.

Uluslararası pazarda, son dönemde patlak veren ve hızla büyüyen İnternet şirketleri, çoğunlukla risk sermayesi ile desteklenmiştir.

Şimdi bu akım diğer teknoloji firmalarını, özellikle iletişim teknolojisi şirketlerini kuşatmış durumdadır.

1. Risk Sermayesi Kavramı

Türkiye için yeni bir kavram olan “risk sermayesi” ekonomik gündemin önemli maddelerinden biri haline gelmeye başlamıştır. Tek başına “risk” sözcüğü, ülke ekonomisi içindeki tüm yatırım alanlarını kapsayan bir kavram olduğu için “risk sermayesi” olarak adlandırılan bir yatırım şekli, sırf ismi dolayısıyla birçok yatırımcıya başlangıçta sevimli gelmemiştir. İngilizce orijinali “venture capital” olan ve terminolojik açıdan “tehlike, risk, ataklık, cüretkârlık” gibi anlamları içeren bu yatırım şekli için bizce en doğru terim, “girişim sermayesi” olmalıdır.³

Genel anlamda risk sermayesi, “yeni kurulmuş ya da önceden var olan bir şirkette özsermaye hisselerini satın almakta kullanılan para” olarak tanımlanmaktadır.⁴

Daha anlaşılır bir ifadeyle belirtmek gerekirse, risk sermayesi, yeni girişimcilere ya da fikir sahiplerine, risk sermayedarları adı verilen yatırımcılar tarafından sağlanan finansal desteğe verilen addır.

2. Risk Sermayesinin Yapısı

Yatırımcı olarak uluslararası boyutta geniş bir bakış açısına sahip oldukları bilinse de günümüzde risk sermayedarları genellikle belirli konular ve ilgi alanları çevresinde yatırımlarını odaklamayı yeğlemektedirler. Bu nedenle doğru projeyi doğru yatırımcıya götürmek, bunun için de sistemin mantığını ve işleyişini iyi bilmek ayrı bir önem taşımaktadır.

a) Sistemin Mantığı ve İşleyişi

Risk sermayesinin temelinde yatan gerçek, yatırımcının borsaya veya geleneksel yatırım araçlarına parasını yatırmak yerine, çok daha riskli olan bir alana, yani yeni filizlenmekte olan, orijinal

³ Nitekim İstanbul’daki Bilişim 2000 Etkinlikleri sırasında gerçekleştirilen “Risk Sermayesi Forumu”nda yapılan tartışmalarda da bu ismin oldukça “riskli” bulunduğu belirtilmiş ve “girişimci sermayesi” ya da “girişimcilik sermayesi” gibi terimler ortaya atılmıştır.

⁴ “Venture Capital Glossary”, <http://www.vcaonline.com/resources/glossary/index.asp>.

fikre sahip ve gelecekte başarıya ulaşma şansı yüksek, körpe bir şirkete yatırım yapmasıdır. Riski düşük olan ya da belli bir büyümeyi sağlamış olan bir şirkete risk sermayesi genellikle yatırım yapmaz.

Bu alınan riskin karşılığında, beklenen getirinin de elbette büyük olması gerekmektedir. Yatırımcının buradaki temel hedefi, yatırımından en kısa sürede en yüksek kazancı elde etmektir.

Risk sermayedarının istediği, şirkete sermaye yatırıp, uzun yıllar o şirkete bağlı kalmak değildir; asıl amaç, para koyup şirketi bir yere taşıdıktan sonra, paylarını satıp başka projeleri desteklemek, diğer bir deyişle, risk alarak parasını büyütmezdır.

Sermaye yönetimi konusunda profesyonelleşmiş olan risk yatırımcıları, yalnızca İnternet'in büyüğü projeleri için ya da yeni ekonominin gücü adına yatırımlarını bu alana yönlendirmiş değillerdir; onları bu alana çeken şey, sermayenin geri dönüş süresinin çok kısa, getirisinin de hayli yüksek olmasıdır.

Risk sermayesi arayışı içinde olan fikir sahibi ya da girişimci, iş modelini ayrıntılı bir iş planı haline getirerek sermayedarın önüne çıkar. Bu noktada risk sermayedarının göz önünde bulundurduğu en önemli faktörler, özgün fikri ve iş modelini yaşama geçirecek ekibin kalitesi ve projeyi sonuna kadar götürme kararlılığıdır.⁵

İş planı ve ekip beğenildikten sonra proje yürürlüğe konur. Ancak risk sermayesi veren şirket genellikle yatırım işinde yoğunlaştığı için yönetimde söz sahibi olmayı istemekle birlikte çoğu zaman şirketin işleyişine karışmayacaktır.

Risk sermayedarı, yatırım yaptığı şirketi başarıya ulaştırmak için gerekli teknik desteği ve danışmanlık hizmetlerini ya kendisi verir ya da bunu birlikte çalıştığı diğer şirketler kanalıyla sağlayarak (outsourcing) yatırımını korumayı amaçlar.

Risk sermayesinden yararlanan şirket ile sermayedar arasında, önceden belirlenmiş bir süre sonunda projeyi sona erdirme stratejisi uygulanır. Bu sonlandırma;

⁵ David STARR, "Venture Capital or Incubation - You Decide", <http://www.vcapital.com/Home+Page/Commentary/Incubators.htm>.

- Şirketin halka açılması,
- Şirketin büyük bir firmaya satılması,
- Yatırımcının kendi payını başka bir şirkete aktarması,
- Ya da günün ve ekonominin koşullarına göre daha değişik bir uygulamaya gidilmesi gibi yöntemlerle gerçekleştirilebilir.

b) Risk Sermayesinde Aranılan Koşullar

Risk sermayesi sürecinin kendine göre kuralları vardır. Risk sermayedarlarının, destek vermeyi planladıkları projelerde aradıkları başlıca özellikleri şunlardır:

- Projelerin çoğunlukla İnternet teknolojilerini kullanan ve sunan girişimler olması,
- Proje konusu üzerinde uzmanlaşmış bir yönetimin var olması,
- Güçlü bir iş ve eylem planı bulunması,
- Yurtdışında başarısı kanıtlanmış, kazançlı bir ticaret modelinin olması.⁶

Risk sermayesi alanında yıllardır çalışma yapan ünlü bir şirketin olaya bakış açısı, yeni girişimciler için somut bir örnek olabilecektir. Avrupa’da risk sermayesi sektörünün en çok geliştiği ülke olarak kabul edilen İngiltere’de faaliyet gösteren “Go4Ventures” şirketinin Grup Genel Müdürü Jean-Michel Deligny, risk sermayesi şirketi olarak yatırım yapmaya uygun bir şirkette aranılan ölçütleri şöyle sıralamaktadır:⁷

- Şirketin, o dönemde tam olarak karşılanamayan bir talebin bulunduğu sektörde yer alması. (Örnek: Optik ağ teknolojileri) Şirketin, içinde yer aldığı pazarda talebin tümüyle karşılanmadığı duygusunun baskın olması.
- Şirketin yönetim biçimi ve sahip olduğu bilgi birikimi.

⁶ Alan E. SALZMAN, L. John DOERR, “The Venture Financing Process”, <http://www.vpvp.com/article2.htm>, 12 Nov. 2000.

⁷ “Risk Sermayesi Neyin Peşinde?”, *Capital*, Eylül 2000, s. 152.

- Şirketin konumu, rekabet olanakları, fiyat/kazanç oranları, elindeki stoklar vb.
- Girişimcilerin yeterince hırslı ve cesur olması.
- Yöneticilerin özellikle uluslararası alanda hızlı hareket edebilmeleri.
- Girişimcinin sürekli olarak daha çok kazanç elde etmenin yollarını araştırması.

Burada vurgulanması gereken belki de en önemli nokta, girişimcinin kimliği ve niteliğidir. Geçmişte bir firmaya yatırım yapılırken göz önünde tutulan en önemli üç faktör şunlardı: “Yer, yer, yer.” Risk sermayesinde ise en önemli üç faktör: “İnsan, insan, insan!”⁸

II. TÜRKİYE’DE RİSK SERMAYESİ

Türkiye’de henüz gelişmiş bir risk sermayesi piyasası yoktur, ama bundan on yıl önce, risk sermayesi açısından Batı Avrupa da tümüyle kapalı durumda idi. Şu anda Doğu Avrupa, Orta Doğu ve Türkiye, yıldızı parlayan merkezler olarak ön plana çıkmaktadır.

Türkiye’de girişimcilerin İnternet üzerinde kendi finansal güçleriyle yapabilecekleri uygulamalar şimdilik çok gelişmiş değildir. Bu açıdan bakıldığında bir iş modeli olarak risk sermayesinin İnternet girişimcileri için en elverişli yöntemlerden biri olduğu söylenebilir.

Risk sermayesinin temeli denilebilecek riskli genç girişim projelerinden Türkiye’de beklenen şey, bunların belirli bir süre hayatta kalmayı başarmış ve ortaya iş modelinin önemli bir bölümünün çıkartılmış olmasıdır. Ancak risk sermayesi şirketleri arasında bu sistemin ana mantığına aykırı, sektöründe lider ya da ikinci sırada olan şirketlere yatırım yapanlar bile göze çarpmaktadır.⁹

Türkiye’de risk sermayesi kavramı kimi zaman yanlış algılanmakta, işin içerisinde biraz risk olan her olaya, batık şirketleri kurtarmaya bile risk sermayesi etiketi yapıştırılmaktadır. Gerçekte risk

⁸ Jim SWARTZ, “How to Win a Venture Capitalist”,
http://www.accel.com/entrepreneurs/how_to_win.html.

⁹ Cüneyt T. DEVRİM, “Türkiye’de Risk Sermayesinin Gerçekleri”,
<http://www.bthaber.net/291/index.htm>, 23 Ekim 2000.

sermayesi, kısa bir sürede gelişebilecek, çok fazla verim elde edilebilecek, risk alınan, ama getirisi çok fazla olan küçük yatırımlar biçiminde anlaşılmalıdır.

Bir ülkede girişimciliğin ve risk sermayesinin gelişebilmesi için yasal, kültürel ve ekonomik altyapı buna uygun olarak hazırlanmalıdır. Türkiye’de elverişli bir platform oluşturulduğunda risk sermayesi alanındaki gerçek potansiyelin de ortaya çıkacağına inanıyoruz.

1. Nitelikli İnsan Gücü

Dünyada risk sermayesi talep eden şirketlerin kurucuları, genellikle girişimci gençler ve üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu girişimcilerin, fikirlerini hizmete dönüştürebilmeleri ise buldukları ülkelerdeki risk sermayesi uygulamasıyla gerçekleşmektedir. Türkiye’de de çoğunluğunu genç nüfusun oluşturduğu yaratıcı fikirlere sahip pek çok girişimci bulunmakta, ancak bu kişiler, sermaye yetersizliği nedeniyle projelerini yaşama geçirememektedirler.

Büyük sermaye gruplarının İnternet yatırımları yapmaları elbette belirli standartların yerleşmesinde yararlı olacaktır, ancak ilginç ve İnternet kullanımını yaygınlaştırıcı projelerin, risk sermayesinin de desteğiyle gençlerden geleceğini söyleyebiliriz. Bu projelerin gelişebilmesi için Türkiye finans sisteminin değiştirilip yenilenmesi kaçınılmazdır.

Ülkemizde oldukça zengin ve nitelikli bir insan kaynağı potansiyeli vardır. Dünyaya hızla adapte olmaya çalışan Türkiye’nin yetişmiş insan gücü açısından da ufku oldukça geniştir. Ancak burada en önemli sorun, klasik şirket yöneticileriyle, bilişim teknolojilerini bir an önce yaşama geçirmek isteyen yeni kuşak arasında, vizyon ve kültür uyumsuzluklarının olmasıdır. Bu riskli ikilem gelişimin hızını yavaşlatabileceği gibi, yurt dışına yetişmiş beyin göçüne de yol açabilir.

Ayrıca, risk sermayesinin kuruluş ve işleyişindeki klasik şirket yönetim mantığının da değişmesi gerekmektedir. Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Tebliği’ne göre halka açık anonim şirket

olarak kurulabilen risk sermayesi yatırım ortaklıkları, dünyadaki uygulamalarda genellikle risk sermayesi fonları şeklinde kurulmakta, her fon bir yönetim grubu (management team) tarafından yönetilmektedir. Sistemin işleyişi ise yeterli birikime ve yeteneğe sahip kişilerden oluşan bu gruplara dayanmaktadır.

Genç girişimciler için kendine güven duygusu, bireysel çaba ve yetenek, risk sermayesi alanında belki de en büyük itici güç olacaktır. İnternet'in uzmanlarından biri, bunu kısa ve çarpıcı bir ifadeyle anlatmaktadır: "Bütün yapmamız gereken, İnternet denen ortamı keşfeden birçoğumuzun zaten yaptığı gibi, birbirimize bağlanmaktır; şirket veya pazar temsilcileri olarak değil, yalnız kendimizin temsilcisi olarak."¹⁰

2. Projelerden Beklenenler

Risk sermayesi denildiğinde, daha çok şirket bünyesindeki fikirlere olanak sağlamanın ön planda geldiğini belirtmiştik.

Risk sermayesi şirketleri açısından yeni girişimlere ve fikirlere yatırım için projeye giriş ve çıkış süreci önem taşımaktadır. Giriş aşamasında doğru iş planlarının hazırlanmaması ve Türkiye'deki risk sermayedarlarının genç fikirlere yeterince sıcak yaklaşmaması dikkate alındığında, önümüzde koşmamız gereken epeyce uzun bir yolun bulunduğunu söyleyebiliriz.

Risk sermayesiyle ilgili zorluklar doğal olarak girişimcilerin önündeki bazı yolları daraltmaktadır. Türkiye açısından bakıldığında, giriş bazındaki sıkıntıların yanında, çıkış stratejileri de yatırımcılar için genellikle zorluklar içermektedir. Yatırımcı belirli bir süre sonunda şirketi halka açmak ya da başka bir şirkete satmak yolunu izleyebilir. Ancak dünyadaki uygulamalarla karşılaştırıldığında bu stratejiler Türkiye için biraz daha karmaşık bir durum alabilmektedir.

Çıkış stratejilerinden bir diğeri ise girişimin bir başka şirket ya da rakip tarafından satın alınmasıdır. Bunun için gerekli ortam Türkiye'de yeni yeni oluşmaya başlamıştır. İnternet alanında belli bir

¹⁰ Christopher LOCKE, "İnternet Kıyameti", *İnternet ve İletişim Üzerine Fikirler-Bir Manifesto*, KoçSistem Yayınları, İstanbul, s. 29.

büyükölge gelen Şirketlerin çokluğu bu sinerjiyi pazar içerisinde gcclendirecek gibi görünmektedir.

Risk sermayesi giriŐiminin başarılı bir biçimde halka sunulabilmesi için gerekli iki faktörden söz edilebilir:

Birincisi, Şirketin uygun noktaya geldiği andan baŐlayarak çok hızlı bir yöntemle halka arzın gerçekleŐtirilmesidir. Bunun için Türkiye’de SPK mevzuatıyla ilgili bazı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

İkinci faktör ise girişim halka arz edildiği zaman, karŐısında köklü bir Şirket, uzun yıllara dayanan bir kr bilançosu görmeden halkın bu arza ilgi göstermesidir.

3. Finansal Yapı

Türkiye finans ve bankacılık sistemi, yenilikçiliği ortaya çıkaracak ve hizmet haline dönüŐtürebilecek yapı taŐlarından bir tanesi olan risk sermayesi kavramıyla henüz barıŐık değildir.

İyi bir fikir ya da projesi olan kişi, finansal kaynağa gereksinim duyduğunda bir bankaya kredi istemek için baŐvuracak, banka ise o kiŐide ipotek edeceği bir Şey, yani garanti arayacaktır. Oysa risk sermayesinin ana felsefesi, düŐünceye kredi vermek ve risk almaktır. Bu yüzden Türkiye’nin fikre kredi verebilecek mekanizmalara gereksinimi olduğu açıktır. Devletin bu mekanizmaları kurması, bunları geliştirecek ortamlar sağlaması gereklidir.

Risk sermayesi alanında öncülük görevi yapabilecek durumda olan Türk bilişim sektörü Őirketlerinin sermaye kaynakları oldukça sınırlıdır. Bu konuda Türkiye Bilişim Vakfı tarafından yapılan bir araŐtırmada ilginç sonuçlar ortaya çıkmıŐtır:¹¹

Bilişim teknolojileri Őirketlerinin yüzde 52’sinin ve yazılım evlerinin yüzde 72’sinin sermayeleri 11 bin doların altındadır. Cirolarına ve çalıŐtırdıkları personel sayısına bakıldığında da bunların genelde küçük Şirketler olduğu görülmektedir.

İyi projelerin gelişmesinde iki anahtar sözcük “yaratıcılık” ve “sermaye”dir. Bilişim sektörü ise diğer endüstri dallarında olmayacak

¹¹ <http://www.bthaber.net/292/index.htm>, 30 Ekim 2000.

ölçüde yaratıcılık içermektedir, çünkü bilişim sektörünün özünde yaratıcılık vardır. Olanak sağlandığında bilişim sektörünü geliştirecek pek çok yaratıcı kişi ortaya çıkacaktır.

Aslında Türkiye’de girişimci sayısı hiç de az değildir. Özellikle “e-ticaret”, büyük sermaye gruplarının öncülüğünde hızla gelişmektedir. Ancak yalnızca büyük sermaye gruplarının girişimleriyle risk sermayesi sektörü gelişemez.

Türkiye’de bankalar her ne kadar teknolojiyi yakından izleyen ve kullanan kuruluşlar da olsalar, risk sermayesi konusuna çok sıcak bakmamaktadırlar. Ülkemizdeki ekonomik yapının dalgalanmalara fazlasıyla açık olması yüzünden bankalar genellikle risk sermayesi uygulamasından çekinmektedirler. Ancak çemberin kırılması ve bankaların bu konuda atılgıncı davranması zorunludur. Bu kurumların etkin desteği sağlandığında pek çok yaratıcı proje hayata geçecektir.

Bankacılık sektörünün yanı sıra, Türkiye’de güçlü bir hisse senedi piyasasının da gelişmesi gereklidir. Genç girişimcileri ve risk sermayesi arayışındaki şirketleri hedefleyen sağlam bir borsa sistemi kurulmadıkça, çok parlak bir risk sermayesi endüstrisinin gelişmesi de sağlanamayacaktır. Türkiye ise büyük bir nüfusa sahip, önemli potansiyel değerler taşıyan bir ülke olarak bunu başarabilecek güçtedir.

4. Türkiye’nin Avantajları

Türkiye’nin gerçekleri ışığında, risk sermayesinin gelişme zorluklarından ve olumsuz yönlerinden söz etmenin dışında, risk sermayesi ve yeni ekonomi girişimleri için ülkemizin sahip olduğu üstünlüklere de değinmekte yarar vardır.

Günümüzde genç nüfusun oluşturduğu pozitif enerjiyi kullanarak Türkiye’nin üretebileceği çok fazla proje ve iş modeli olduğunu söyleyebiliriz. Yeni ekonomide yer alabilmek ve aşama sağlayabilmek için bu genç girişimcilere yeterince destek vermek gerekir.

Dünyada ortaya çıkan bilgi teknolojisi ve iletişim alanındaki gelişmeleri yakından izleyen bir ülke olarak önümüzde var olan fırsatlar hiç de az değildir. Gelişmiş ülkelerin bile bilişim

olanaklarından etkin biçimde yararlanma yöntemlerini yeni öğrendikleri bir ortamda, onların yaptıkları hataları görerek bunlardan ders çıkarma ve deneyim kazanma şansımız vardır.

SONUÇ

Henüz başında bulunduğumuz yirmibirinci yüzyılın ilk dönemi gerek risk sermayesi girişimcileri gerekse yatırımcıları için gerçekten verimli bir zaman dilimidir diyebiliriz. Yeni ekonomi çatısı altında, özellikle Türkiye’de ve dünyada daha keşfedilmeyi bekleyen çok bakir, çok zengin alanlar bulunmaktadır. İnternet evrenindeki bu heyecanlı keşif yolculuğunda yer almak için kendimizi ve dünyayı iyi analiz edip önümüze çıkan fırsatlardan en verimli biçimde yararlanmak zorundayız.

KAYNAKÇA

AKURGAL, Ali, “Yeni Ekonomi / Bakış Açıları”,
<http://www.bthaber.net/288/index.htm>, 02 Ekim 2000.

DEVİRİM, Cüneyt T., “Türkiye’de Risk Sermayesinin Gerçekleri”,
<http://www.bthaber.net/291/index.htm>, 23 Ekim 2000.

LOCKE, Christopher, “İnternet Kıyameti”, *İnternet ve İletişim Üzerine Fikirler-Bir Manifesto*, KoçSistem Yayınları, İstanbul.

“Risk Sermayesi Neyin Peşinde?”, *Capital*, Eylül 2000.

SALZMAN, Alan E., L. John DOERR, “The Venture Financing Process”, <http://www.vpvp.com/article2.htm>, 12 Nov. 2000.

SMITH, Tom, “A Venture Capital Analysis”, <http://www.financehub.com/>

STARR, David, “Venture Capital or Incubation - You Decide”,
<http://www.vcapital.com/Home+Page/Commentary/Incubators.htm>.

SWARTZ, Jim, "How to Win a Venture Capitalist",
http://www.accel.com/entrepreneurs/how_to_win.html.

TAPSCOTT, Don, *Dijital Ekonomi*, Koç Sistem Yayınları, İstanbul, 1998.

"Venture Capital Glossary",
<http://www.vcaonline.com/resources/glossary/index.asp>.

WARNER, Melanie, "The Golden Days of Venture Capital",
<http://4venturecapital.4anything.com/network-frame/0,1855,7172-66254,00.html>, 2 August 1999.

